SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 215. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 9, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 215. РІК XCVIII.

Конференція ЦУКА обговорювала кооперацію в Україні

Вашінґтон (ЦУКА) — Два депутати Президії Верховної Ради України взяли участь у конференції Централі Українських Кооператив Америки, яка відбулася 24-26-го жовтня у Вашінґтоні.

На запрошення Української Світової Кооперативної Ради і Всесвітньої кооперативної ради (WOCCU) прибули з Києва члени Президії Верховної Ради України Володимир Пилипчук, голова економічної комісії, і Василь І. Євтухов, голова індустріяльної комісії. Обидва депутати-гості мали змогу при допомозі українських представників у Вашінґтоні відбути конференції з пресою, представниками Уряду та відвідати деякі центральні установи кредитових кооператив і світовий банк. Ціллю їхнього приїзду була відбудова української економіки, а зокрема кооперації в Україні.

Конференція ЦУКА почалася з участю 60 делеґатів від 28 кредитових кооператив та запрошених гостей. Фахові доповіді в англійській мові виголосили директори державної аґенції кооператив Тім Горнбрук і Чарлз Фелкер. По обіді ще дві доповіді виголосили Мішел Сіберт і Джан Хо.

Вечором відбувся бенкет, у якому взяли участь сенатор Джепсен, згадані депутати Верховної Ради України, представники Руху та запрошені гості. Під час бенкету ЦУКА отримала окреме відзначення від CUNA Mutual за довголітню діяльність у розбудові кооперативного руху, а інж. Дмитро Григорчук отримав спеціяльне призначення від CUNA, як їхнього репрезентанта на Східню Европу. Майстром церемоній був д-р Богдан Кекіш, президент дирекції Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Ню Йорку.

Промови привіту виголосили сен. Джепсен, якого представила Уляна Мазуркевич, представниця ЦУКА до Уряду.

Дальше промовляли: В. Пилипчук і В. Євтухов. Вони зверталися до учасників конференції в першу чергу за допомогою в людях. В Україні бракує фахівців у галузі економіки. Відбудова кооперації потребує людей із кооперативним досвідом.

В мистецькій частині виступали в дуеті: чельо — Лариса Байрамова, лавреатка з Києва, і скрипка — Ігор Швець, концертмайстер камерної оркестри Філядельфії.

В суботу прибули представники Світової Кооперативної Ради із Медісон, Виск., Дейл Мейґерс і Яцек Чіянчіяра зі Швайцарії Дін Мейгон, і з Мадярщини Ґабрієля Созанська.

Цією конференцією провадив Богдан Ватраль, екзекутивний директор Української Федеральної Кооперативної Каси „Самопоміч" з Чикаґо і фінансовий референт УСКР. Перші дві доповіді виголосили гості з України, а дальше кожний по черзі із запрошених гостей. В результаті рішено, що Світова кооперативна рада разом із УСКР зорганізують спеціяльну комісію, яка поїде в Україну в лютому 1992 року.

ТОВАРИСЬКИЙ ВЕЧІР В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н. Й. — 89-ий Відділ Союзу Українок Америки ім. Лесі Українки в Кергонксоні влаштовує товариський вечір, присвячений Бойківщині, в п'ятницю, 15-го листопада, в залі церкви Пресвятої Трійці о год. 5:30 вечора. В програмі — коротка інформативна доповідь про Бойківщину, квартет Союзянок, гуморески, смачна перекуска і розваги.

Появилося друге число журналу „Світло й Тінь"

Джерзі Сиrі, Н.Дж. — Друге число мистецького фотографічного журналу „Світло й Тінь" під редаґуванням Василя Пилип'юка вже є в розсилці передплатникам і воно містить знову прегарні та цікаві світлини, а при цьому цікавий журналістичний матеріял, спомини та ліричні нариси.

Журнал, що появляється у Львові, пригадує історію українських світливців та їхніх праць, як також історію УФОТО з-перед Другої світової війни. В ньому находимо незвичайний своєю технікою львівський мотив Євгена Фролова і великий репортаж „Чорнобиль — трава отрути", потрясаючий так світлинами, як і змістом репортажу.

Для гумору вміщені світлини із зоологічного городу, находимо також фотоспорт і репортаж п. н. „Фотографія в американській школі" пера молодого американця із Вестчестеру, який навчається тепер в одній із львівських шкіл.

Журнал „Світло й Тінь" можна замовляти в ЗСА у Марти Федорів, Bravo International, 1290 Highland Court, Allentown, Pa. 18103. Ціна на рік 20 дол.

„Чому не кричати, не горлати на весь світ," запобігаючи знищенню українського народу

Джерзі Сиrі, Н. Дж. (Л. Коленська). — Не часто можна бачити на обличчі наших гостей з України, які навідуються в пороги редакції „Свобода" — таку особливу серйозність, а поряд з цим глибоку емоційність, яка віддзеркалювалась в очах молодого киянина — Костянтина Дудчака — доктора фізики і математики з Інституту Гідротехніки Академії Наук України, — коли він недавно зображував перед нами трагічну картину екологічного стану України.

Киянин д-р К. Дудчак у редакції „Свободи".

Необзнайомлена з цими питаннями прохаю нашого гостя, щоб він пояснив, що собою зображує цей київський інститут.

Д-р Дудчак пояснює, що ця наукова установа зокрема займається проблемами, пов'язаними з фізики рідини. Це, наприклад, означає рух якогось тіла в рідині, або взаємодію з водоймищем. У цьому ж інституті вивчають все наше навколишнє середовище, в що й очевидно входить досліджування екологічного стану України. Він — катастрофічний. Ось тільки б взяти до уваги постійне збільшення кількости випадків народжування дітей з різними відхиленнями, як і знищення природи, знищення малих річок, отруєння родючих земель. На це мають вплив підприємства із шкідливими викидами".

„Як тоді вирішувати, як розв'язувати ці проблеми? Що доряджують наші науковці?" — запитую.

„Нам треба йти шляхом розроблення технологій або технології очищення цих викидів — як у повітря,

(Закінчення на стор. 3)

УРП вимагає резиґнації Одеської Обласної Ради

Одеса (УНІАР). — На сторінках одеської обласної газети „Чорноморська Комуна" з 29-го жовтня оприлюднено заяву місцевої організації Української Республіканської Партії з приводу сепаратистських захіхань на українське причорномор'я.

У заяві сказано: „Не зважаючи на те, що наслідки партійно-військового перевороту ліквідовані і суспільно-політичне життя України увійшло у нормальне русло. Одеська область продовжує перебувати у стані дестабілізації. Причиною цього є діяльність голови Обласної Ради Руслана Бодулана та його компартійного оточення протягом останніх років. Сьогодні голова Обласної Ради відновив переговори з імперсько настроєним керівництвом Криму, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Дніпропетровської областей, спрямовані на відрив від України південних територій".

Під прикриттям автономії виношується плян створення тут так званої Новоросії, наголошують автори заяви. Члени УРП висловлюють недовір'я голові Одеської Обласної Ради Р. Бодуланові, членам виконкому та Президії Одеської Обласної Ради і вимагають негайної їхньої резиґнації у повному складі разом з позбавленням їх депутатських мандатів.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАНЕЛЪ

Ню Йорк. — У суботу, 16-го листопада, о год. 2:30 по полудні в домівці Т-ва „Самопоміч", 98 Друга авеню, відбудеться другий інформаційний панель для новоприбулих у справах іміґраційних і орієнтаційних, як рівнож для осіб, які вже спровадили, або бажають спровадити своїх рідних до Америки.

Лемки активізуються

Івано-Франківське (УНІАР). — Тут 29-го жовтня відбулися Загальні збори членів Товариства „Лемківщина" з участю представників усіх районів області та інших реґіонів.

Обговорено питання розбудови незалежної України, розвитку та відродження національно - культурних традицій і духовности народу. Прийнято ряд рішень і звернень до Верховної Ради України. У них відзначено, що лемки гаряче схвалюють декларацію ВР України з 16-го липня 1991 року та акт проголошення незалежности України з 24-го серпня 1991 року. Також керуючись інтересами лемківського населення та Декларацією прав людини вони вимагають від найвищих органів влади України засудити акції пов'язані з виведенням українців-лемків з їх споконвічних земель, анулювавши дію договору з 9-го вересня 1944 року між УССР і Об'єднаним Урядом Народної Польщі (щодо переселення); надання українцям-лемкам та їх нащадкам права безвізового в'їзду на батьківські землі; компенсації за матеріяльні втрати, завдані укрїнцям-лемкам в час їх насильного виселення та надання їм статусу репресованих.

Рочестерська Округа УНСоюзу відбула осінні наради

Рочестер, Н. Й. (Д. Пристай). — Організаційні збори Окружного Комітету Відділів УНС в Рочестері, Н.Й., відбулись в суботу, 5-го жовтня, о год. 3-ій по полудні в церковній залі св. Йосафата. Збори відкрив і ними проводив голова Округи Петро Дзюба, а протоколував секретар Округи Дмитро Пристай.

Відкривши збори, голова Округи привітав головного радного УНС Володимира Корчинського, відділових секретарів, урядників, союзовців і гостей, відтак подав порядок нарад, який прийнято. Протокол з попередньої наради відчитав секретар Округи, а по його відчитанні ніхто з присутніх не подав поправок, отже його прийнято без змін.

Голова звітував про працю Округи. Поінформував, що Округа відбула два засідання і що в організації членства вона стоїть на сьомому місці в УНСоюзі. В Окрузі є десять відділів. Опісля він попросив до слова головного радного В. Корчинського.

Головний радний в першій мірі привітав присутніх, як рівнож передав привіт від Головної Екзекутиви УНС, а відтак поінформував, що Союз має 31 Округу і 387 відділів і що в цьому році не всі відділи були активні, але все ж таки відділи приєднали дотепер 891 члена, додавши, що тепер наші люди беруть грамоти на більші суми, як колись. Є великий вибір грамот, які є доступні для всіх.

Потім головний радний подякував місцевим секретарям за приєднання 34-ох членів, оголосивши поіменно. І так, С. Приймак, Відділ 217-ий, приєднав 13 членів і є чемпіоном Округи; П. Дзюба, Відділ 367-ий, 6 членів; А. Скібіцький, Відділ 285-ий, 5 членів; П. Лещишин, Відділ 66-ий, 3 члени; Д. Пристай, Відділ 43-ій, 3 члени; Л. Білик, Відділ 316-ий, 2 члени; М. Ковальчук, Відділ 36-ий і М. Сверида, Відділ 343-ий, по одному членові. Відтак В. Корчинський заапелював до присутніх, щоби старалися приєднувати до УНСоюзу членів, бо Союз тих членів дуже потребує. Союз дає численні дотації на народні цілі, на Україну — Чорнобиль, Гарвардський інститут, стипендії для студентів і т.п. Як не буде членів, УНСоюз не зможе давати більші суми дотацій, хоча потреби є великі. Союз фінансово стоїть добре і якщо інвестує гроші, то з користю не тільки для себе, але й для громадянства. Він помагає різним мистецьким ансамблям.

Головний радний подякував за організаційну працю та побажав успіху в майбутньому. З подякою за

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА ДАДУТЬ ДОПОМОГУ РЕСПУБЛІКАМ

Вашінґтон (Бюро УНС). — Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш підписав законопроєкт ч. 1415 про відносини ЗСА із закордонними країнами, який включає також допомогу Уряду для колишнього Совєтського Союзу, але частину тієї допомоги повинні отримати республіки, які вміжчасі проголосили свою державну незалежність.

Законопроєкт, який після підписання Президентом став законом, передбачає також визнання Урядом ЗСА незалежности тих республік, які цього просять і які намагаються закріпити свою державну структуру.

Законопроєкт був зголошений в Палаті Репрезентантів 22-го березня під числом 1603 конґресменом демократом з Мишиґену Дейвидом Боньором і Джері Луїсом, республіканцем з Каліфорнії. Подібний законопроєкт в Сенаті (ч. 860) зголосили 18-го квітня сенатори Роберт Дол, республіканець з Кензас, і Пол Саймон, демократ з Іллиной.

Парлямент Латвії націоналізував майно збройних сил СССР

Рига, Латвія. — Верховна Рада Латвійської республіки прийняла рішення, згідно з яким все нерухоме майно збройних сил, прикордонних і внутрішніх військ СССР, що знаходиться на території республіки, оголошено власністю Латвії.

За словами голови парляментської комісії у справах оборони Талявса Юндзіса, останнім часом проводяться різні торги, зв'язані з купівлею-продажею армійського майна при участі союзних фірм, об'єднань і бірж. Викликає турботу в парляменті і процес створення акціонерних товариств на підприємствах військово-промислового комплексу в Латвії. Армія не має права торгувати майном, яке є власністю Латвійської республіки, підкреслив Юндзіс.

Верховна Рада вирішила, що всі господарські торги з армійським майном можна буде надалі полагоджувати лише з дозволу уряду республіки. Договори, укладені від 24-го серпня цього року, вважаються недійсними. Керівники Прибалтійської військової округи, Балтійської фльоти, інших військових з'єднань СССР зобов'язані, на думку парляменту Латвії, подбати про збереження військових об'єктів, не допускаючи їх пошкодження чи знищення, якщо на це нема згоди спеціяльної парляментської комісії.

НАТО шукає нових шляхів у змінній ситуації

Рим. — Засоби масової інформації повідомляють, що представники Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), з'їхавшись до Риму, намагаються шляхом конструктивних дискусій шукати нових шляхів і нової ролі НАТО у теперішній зміненій ситуації, коли розпався конкуренційний Варшавський пакт і властиво закінчилась доба холодної війни між Заходом і Сходом.

Керівники НАТО шукають для себе місця і оправданого існування, кажуть політичні аналітики, представники 16-ох европейських країн, З'єднаних Стейтів Америки і Канади, після 42-річного існування. Наради представників НАТО, у яких бере також участь президент ЗСА Джордж Буш, розпочались в четвер, 7-го листопада в атмосфері нібито існуючого довгоочікуваного миру у світі і прохання Совєтського Союзу й колишніх його сателітів, членів Варшавського пакту, щоб НАТО радше поширило свою політичну ролю в Европі і стало свого роду філяром оборони цілої східньої і західньої частин европейського континенту.

У дводенних нарадах президент Дж. Буш й інші високі представники, члени НАТО, плянують створити 25-членну Раду співпраці, у якій спільно працювали б представники звільненої Східньої Европи, включно з прибалтійськими країнами. Польща, Чехо-Словаччина і Мадярщина, зокрема, шукають запевнень в НАТО, що у випадку зміни політики в СССР й евентуального відходу від влади президента Міхаїла Ґорбачова, НАТО охоронятиме їх від політичних і мілітарних клопотів. Крім того усі три згадані країни виявили бажання вступити формально в членство НАТО. М. Ґорбачов натомість міцно підтримує ідею лівих кіл в НАТО, щоб

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

БОЛГАРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Желю Желєв звернувся до лідера антикомуністичного Союзу демократичних сил Філіппа Дімітрова з пропозицією зформувати новий уряд, у складі якого не буде комуністів. На виборах 13-го жовтня ц.р. комуністи зазнали поразки, поступившись своєму головному суперникові — Союзові демократичних сил, який дістав 110 із 240 парляментських місць. Комуністи дістали 106, партія Рух турків за права і свободи — 24 місця.

В ПЕКІНІ РОЗПОЧАЛИСЯ китайсько-в'єтнамські переговори. Візита в'єтнамського комуністичного лідера До Муї до Китаю і його зустрічі з китайським прем'єром Лі Пеном означають нормалізацію взаємин між двома країнами після двох десятиріч розходжень і конфліктів.

В НЕДІЛЮ, 3-ГО ЛИСТОПАДА, в латвійському місті Єлґаві відбулися збори місцевого відділу організації „Дауґавські яструби", яка об'єднує в своїх рядах старшин латвійської армії. Учасники зборів вшанували пам'ять полеглих у боях за незалежність Латвії і надіслали звернення до Верховної Ради і уряду республіки із закликом організувати суд над злочинцями-комуністами за аналогію з Нюрнберзьким процесом над нацистами в Німеччині.

В СЕРЕДУ, 6-ГО ЛИСТОПАДА, Верховна Рада Литви прийняла закон про власну валюту республіки. Грошовою одиницею Литви відтепер буде лит і його сота частка — цент. Прем'єр-міністер Ґедімінас Ваґнорюс підкреслив, що нові гроші буде введено після того, як з'ясується механізм взаємних розрахунків з сусідніми державами.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ журналу „Цзінбао", який виходить у Ґонґ-Конґу, президент Північної Кореї Кім Ір Сен восени 1985 року звертався до китайського керівництва з просьбою надати Пхеньянові ядерну зброю і ракети середнього засягу. Китай рішуче відмовив.

ПАРАДА НА КРАСНІЙ ПЛОЩІ НЕ ВІДБУЛАСЯ

Москва. — Пресові аґенства Ассошіейтед Пресс і Ройтерс, а також совєтське ТАСС повідомили, що кремлівські керівники відкликали щорічну традиційну параду на Красній площі в Москві, якою, не тільки там, але в цілому Совєтському Союзі, відзначували річницю жовтневої большевицької революції, яка дала початок створенню комуно-московської імперії, режими якої розвинули нечуваний в світі терор проти власного і численних поневолених народів. Мільйони жертв коштував 70-річний комуністичний невдалий експеримент, який довів імперію на край політичної й економічної катастрофи, а в результаті цього може довести й до цілковитого занепаду цієї тоталітарної фашистської системи, — кажуть політичні спостерігачі, дипломати і акредитовані кореспонденти в Москві.

Очевидно, не всі засуджують большевицьку революцію і існування нечуваного терору над численними народами, — пише в газеті „Ню Йорк Таймс" з 8-го листопада кореспондент Франсис Клайнс. Знайшлися й такі, які, довідавшись про відкликання офіційної паради, влаштували свою власну маніфестацію на Красній площі біля мавзолею Владіміра Леніна, творця большевицької системи, з численними транспарантами, червоними прапорами із серпом і молотом, портретами В. Леніна, щоб по своєму відзначити річницю большевицької революції і висловити своє незадоволення теперішньою політикою кремлівських керівників, які довели народ до розпачі й економічного зубожіння. Черги за товараками першої потреби в Москві, Санкт-Петербурзі, а також у республіках нагадують початкові роки большевицької системи й індустріялізацію.

Знову ж в іншому місці Москви, біля так званого Соловецького каменя відбули свій мітинґ прихильники коаліції демократичних сил Москви. Тут не тільки відбувся політичний мітинґ, але також за дозволом Патріярха Алєксєя II була відправленла Панахида за усіх вояків, які загинули на фронтах, політичних й інших в'язнів, що загинули в численних концтраборах і тюрмах. Панахиду правили о. Александер Борисов і протоієрей Григорій Докунін, а в церкві Христа Спасителя був відправлений Молебень.

На цьому й подібних мітинґах з нагоди 74-их роковин большевицької революції, народ виказав більше бажання наближатись до демократичної системи, як сьогоднішні керівники все ще існуючої імперії, якою керують вчорашні партократи, члени Політбюра, Центрального Комітету КПСС і прихильники застійних часів, — каже кореспондент Клайнс.

Ніколи перед тим не було так багато протиставлень в народі, як це помічається сьогодні, кажуть інші кореспонденти, які з особливим зацікавленням слідкували за перебігом численних мітинґів. Основною проблемою тепер, каже Клайнс, є „хліб насушний" і клопіт, де його дістати. Черги видовжуються не тільки за хлібом, але також за молоком, молочними продуктами, м'ясом, яке є рідкістю в магазинах й іншими товарами щоденної потреби. Виглядає що Москва, замість жовтневого свята, святкує упадок збанкрутованої імперії, — кажуть спостеріґачі.

ДЕНЬ ВЕТЕРАНА

З уваги на свято День Ветерана у понеділок, 11-го листопада, Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті і щоденник з датою вівтірка не появиться. Перше число „Свободи" друкуватиметься у вівторок з датою середи, 13-го листопада. — Ред.

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ В СЕРЕДУ, 6-го листопада, перед журналістами напередодні поїздки в Рим, де в четвер відкрилася зустріч голів держав і урядів НАТО, президент ЗСА Джордж Буш заявив, що на нараді будуть розглянуті справи колективної безпеки в „епоху після холодної війни". Дж. Буш сказав також, що має намір порушити питання про форми співробітництва з колишніми противниками — державами, що входили до Варшавського пакту. Державний секретар Джеймс Бейкер, який був присутній на пресовій конференції, заявив, що римська зустріч відкриє нову сторінку в історії оборонного союзу вільного світу.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джеймс Бейкер за два місяці до серпневого путчу попередив совєтського президента Міхаїла Ґорбачова про те, що підготовляється змова. Попередження на підставі американських розвідувальних джерел було зроблене 20-го червня у Берліні під час неофіційної зустрічі державного секретаря з міністром закордонних справ СССР Олександром Безсмертних. Можливо, були навіть названі імена можливих путчистів. Про це повідомив тижневик „Новоє Время" в 45-му числі. О. Безсмертних, пише журнал, негайно повідомив про це Ґорбачова, а вернувшись до Москви, спеціяльно розмовляв з ним на цю тему. „Все це явно схвилювало президента, але він не зробив враження людини, яка панікує", — розповідає колишній міністер закордонних справ СССР.

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЖУРНАЛІ „Форбс" появилося повідомлення, що нібито совєтський уряд має намір продати на авкціоні забальзамоване тіло Леніна і посередником у цій справі виступатиме міністерство внутрішніх справ СССР. Відповідаючи на запитання журналістів, міністер закордонних справ СССР Віктор Баранніков назвав це повідомлення американського журналу „безпардонною брехнею". Публікація в журналі „Форбс", де сказано, ніби ідея продажу тіла Леніна схвалена президентом Росії Борісом Єльциним, „була кимось підготовлена і є серйозною провокацією", сказав міністер. Він заявив, що вживе офіційних заходів для порушення судової справи і залишає за собою право провести розслідування, щоб виявнити, хто міг дати журналістам такі недостовірні інформації.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до четверга, 7-го листопада 9,303 чеків-дивіденд, відсотки від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

235,460.47

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Останні вибори в Америці

Демократія — це влада народу. Народ править, вибираючи своїх репрезентантів на найвищі державні становища — законодатні палати і голову виконного апарату, який за конституцією ЗСА є президентом, він же прем'єр міністер (секретарів) та верховний командант усіх збройних сил. Президентські вибори — щочотири роки — притягають до себе увагу найширших кіл народу, у відрізненні від виборів, які відбуваються кожних два роки і в яких вибирається частину Конґресу, пак стейтових асамблей і частину носіїв державного апарату різних ступенів. Але тому, що в наступному році відбудуться президентські вибори і вже тепер розпочалася кампанія Демократичної партії за здобуття Білого Дому, як також тому, що у широкому світі та в самій Америці проходять надзвичайно цікаві процеси — вибори з 5-го листопада 1991 коментується, як своєрідний предвісник найближчих президентських виборів: чи переможе Джордж Буш на другу каденцію чи його демократичний противник, якого покищо ще нема. Але підходити до цих виборів з минулого вівтірка, як своєрідного політичного барометру — небезпечно, бо настрої в Америці дуже швидко й дуже різко змінюються. Пригадаймо, якою величезною популярністю користувався Джордж Буш після надсподіваного швидкого переможного закінчення війни проти Іраку, і як та популярність впала у зв'язку з економічною рецесією.

„Голос народу — це голос Бога" — каже староримська пословиця. Всесвітня історія не потвердила цієї ніби істини. Бо — поминувши хиби славетної Атенської республіки з дохристиянської доби, пригадаймо тільки один приклад найновішої доби: Адольф Гітлер прийшов до влади у 1933 році не в наслідок якогось перевороту, а вибраний леґально у демократичних виборах, в яких перемогла його Націонал-соціялістична партія.

У кожних виборах у кожній демократичній країні бувають виборчі несподіванки. 5-го листопада 1991 року найбільшою несподіванкою був просто розгром Демократичної партії у одному із найважливіших стейтів — Ню Джерзі, де два роки тому губернатором став демократичний конґресмен Джим Фльоріо, наступник республіканця Томаса Кіна. Фльоріо зробив самогубну помилку: рішив був зрівноважити стейтовий бюджет і завести різні нові блага коштом кишені податківців. Його нові податки у висоті понад 2 більйони дол. страшенне обурили мешканців стейту Ню Джерзі і в оцих останніх виборах обидві палати у стейтовій асамблеї здобули республіканці, та ще й такою більшістю, що можуть відкинути кожне вето губернатора. Це виразне „мементо" для Президента, Конґресу, губернаторів і стейтових асамблей — складати бюджет без підвищування будь-яких податків.

Зате Республіканська партія програла важливий пост сенатора у стейті Пенсильвенія, де програв колишній генеральний прокуратор Ричард Торнберґ у користь маловідомого демократичного кандидата Геррі Вофферда. Виборці голосували, як це здебільшого буває, на особу, а не на партію. Тому поразка Торнберґа ледве чи може служити за доказ непопулярности президента Буша.

У цих останніх виборах у деяких стейтах піддано під голосування термін урядування конґресменів і сенаторів. Відомо, що після смерти Ф.Д. Рузвелта, який чотирикратно виграв був вибори, обмежено реченець урядування кожного президента ЗСА до двох каденцій, себто до восьми років. Конґресменів і сенаторів це не стосується і тому є там деякі законодатці, яких виборці вибирають „з привички" та які проте не втішаються загальною повагою (наприклад, сенатор Тед Кеннеді). Ідея обмежити час їхнього урядування виринула також із факту, що кожний конґресмен і кожний сенатор — багач.

Збільшуються випадки неетичної поведінки, — збагачування себе високоплатними виступами поза Конґресом і прийманням дорогих дарунків. Воно ніби звичайне явище, але почало колоти в очі на тлі сучасної економічної кризи і зросту безробіття та зросту людської біди.

Образ двопартійного Конґресу не дуже змінився. І поки за рік прийдуть президентські вибори — ситуація в Америці й у світі може ще радикально змінитися.

Микола Руденко

УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЕ

IV.

Я не вигадав цей епізод, хоч він дуже схожий на вигаданий — спеціяльно заради того, аби продемонструвати падіння президента СССР і звеличення Президента Росії.

Зверніть увагу: всі без вийнятку центральні структури готовий зруйнувати Єльцин — окрім збройних сил. І це зрозуміло: коли від центру залишаться ріжки та ніжки, збройні сили в готовому вигляді перейдуть під юрисдикцію Росії. Слава Богу, Україна в ній найважливішій справі не спізнилася. І також Слава Богу, що ні в Ґорбачова, ні в Єльцина покищо немає ні державних повноважень, ні реальної влади, аби протистояти розбудові Збройних Сил України. А коли у Єльцина з'явиться сила, вона також з'явиться і в українського уряду. Принаймні вона буде достатня для того, аби в „оновленої" імперії відпало бажання ризикувати.

Між іншим, у змаганні поміж Єльциним і Ґорбачовим мене дуже дивує оксамитова смиренність Міхаїла Ґорбачова і лукава зухвалість кота, що грається з мишею — кажу про Боріса Єльцина. Що ж насправді відбувається поміж ними?

У попередній статті я розповідав, як на сесії російського парляменту депутати кидали Ґорбачову звинувачення, буцімто він, Ґорбачов, був таємним учасником путчу. Таку заяву зробив колишній голова Президії колишньої Верховної Ради СССР. А до того ще й найближчий друг Ґорбачова іще з далеких студентських років. Ця заява була зроблена тоді, коли Лук'янов побачив: Ґорбачов і на цей раз вийшов сухим із води, зате інші змовники опинилися на смертельному дні. Лук'янов зметикував, що на нього чекає така ж сама доля. Ґорбачов оголосив його зрадником і злісним брехуном. Так закінчилася сорокалітня дружба поміж цими всесвітньо відомими людьми.

Ґорбачову буцімто повірили. Лук'янова кинули за ґрати, а Ґорбачов тим часом опинився в лівій кишені Єльцина. Відтоді не було випадку, що колишній генсек не виконав якоїсь вимоги Єльцина. Якби не опір Івана Силаєва, то Ґорбачов готовий був передати Росії алмазно-золотий і валютний запас СССР — тобто загальний скарб усіх народів колишнього Совєтського Союзу.

Тим часом якісь невідомі особи викинули на Захід відеоплівки із свідченнями учасників путчу — матеріяли, які становлять найвищу таємницю слідства. Таке порушення таємниці слідства, по суті, є державною зрадою. Хто ж зважився на цей відчайдушний крок? І зрештою: кому це вигідно?

На останнє запитання є відповідь у самих свідченнях путчистів: вони, нібито підкоряючись таємній режисурі, запевняють глядачів, що Ґорбачову нічого не було відомо про підготову путчу. Так виглядають факти. Вони змушують нас поставити запитання: а що ж буде далі з учасниками скандального спектаклю? Адже ж ми маємо на плянеті не 1937 рік. Щоправда, деякі вчинки його нагадують: один за одним викидаються з високих поверхів відповідальні працівники управління справами ЦК КПСС. Важко уявити, що вони це роблять без чиєсь допомоги.

Тяжко сьогодні живеться народові. І все ж, спілкуючись з людьми, я помічаю, що переважна більшість розуміє, чому виникли ці труднощі. Ось я, скажімо, чую у тролейбусі такий вислів:

— Гріх нам скаржитися на життя. Хіба ж не бачите, що революція відбувається? Та ж бачите, не сліпі. А погляньте довкола: люди не вбивають одне одного. Та це ж, добродії, сам Господь революцію робить. Бо люди так не вміють — вони свої революції великою кров'ю роблять. Отож нам не скаржитися, а радіти треба та Господа славити. Є, звісно, й інші висловлювання, але вони гаснуть під дружнім обуренням, мов свічки під вітром.

Особливо корисною для народного пробудження й визрівання національної свідомости виявилася передвиборча боротьба кандидатів на посаду президента України. Спершу були нарікання, що надто багато кандидатів, а сьогодні ясно: для України це велике добро — не лихо. У всіх кандидатів, по суті, та ж сама програма — Самостійна Українська Держава. Кандидати очолюють вельми енерґійні аґіткоманди, котрі доходять до найвіддаленіших куточків України. Немає на Україні людей, байдужих до передвиборчої боротьби: пристрасті вирують, мов на футбольному стадіоні. І хоч це, можливо, декому не сподобається, але я скажу: саме така форма аґітації виявилася найбільш дійовою. Бо тут навіть не виникає питання, як належить відповідати на референдумі: звичайно, Україна повинна бути самостійною. Тут і думати нічого, (один молодик висловився так: „Це навіть їжакові зрозуміло"). А ось кого обрати президентом?... Тут дядьки дружньо шкребуть потилиці: це питання набагато важче.

Я ж собі міркую: нехай дядьки шкребуться у своїх козацьких потилицях — це ж бо ні їм не зле, ні Україні. Воно, знаєте, часом корисно виставляти перед народом отакі шаради. Зате кандидатам на президента цілком ясно: не за президентське крісло вони боряться, а за незалежність України. За те, щоб кожному громадянинові України було зрозуміло, як треба відповідати не референдумі. Хто там із них виграє президентське крісло — це справа не головна. Головне те, що всі вони разом виграють Україну. Так, Україна переможе!

Іван Фізер

ВІДРОДЖЕНО КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКУ АКАДЕМІЮ

Як уже інформовано, 16-го жовтня при участі представників уряду, голови Верховної Ради Леоніда Кравчука, багатьох вчених, преси, радіо, телевізії і широкої громадськости столиці, відбулася презентація Києво-Могилянської Академії (КМА), давнього, а заразом і нового вищого навчального закладу. Як відомо, Києво-Могилянська Академія, з 1615 до 1917 року, була однією із найбільш авторитетних високих шкіл в Европі. Серед її виховників були сотні визначних політичних, наукових, культурних і церковних діячів України і всієї Східньої Европи. В ній здобули освіту гетьмани Виговський, Мазепа, Орлик, Полуботок, Самойлович, Юрій Хмельницький. Її випускники діставали фундаментальну підготову в гуманітарних, природничих та богословських науках, оволодівали декілька европейськими мовами. З ліквідацією гетьманської держави, уряд Російської імперії закрив цей перший університет у Східній Европі, чи радше перетворив його на духовну семінарію, у якій готувались священики для „обрусения" України.

Останнім часом, багато наукових організацій висловилися за відновлення Академії на базі вищого навчального закладу загальноевропейського значення. 16-го жовтня ц.р. це стало дійсністю. Цей університет, поєднуючи переваги европейської та американської сучасних систем вищої освіти, з плідною і досі актуальною традицією Києво-Могилянської Академії, буде незалежним і побудованим на принципі самоурядування.

Університет — Києво-Могилянська Академія, як жоден із існуючих університетів і інститутів, буде спеціяльно зорієнтований на підготову фахівців з економічних, соціяльних, культурних та екологічних ділянок, на введення України у европейське й світове співтовариство, на підготову державних діячів та на надання високої освіти іноземним студентам, які, діставши впливові посади у своїх країнах, залишаться прихильниками України.

Університет КМА не має на меті дублювати програми вже наявних вузів, хоч сам елемент змагальности освітнього процесу напевно матиме позитивні наслідки. Почне він діяти з 1-го вересня 1992 року за програмами трьох факультетів — гуманітарного (спеціялізації з філософії, історії літератури і мистецтва, релігії, міжконфесійних теологічних студій, антропології), суспільного (спеціялізації з історії, економіки, правознавства, політології, соціології і психології) і природничого (спеціялізації із екології, радіології та біології). В майбутньому коло спеціялізацій буде поступово розширюватись. Навчання вестиметься українською і англійською мовами. Вступати до університету зможуть особи, котрі успішно закінчили не менше двох років будь-якого вузу — вищого навчального закладу (для іноземних студентів — спеціяльно обумовлені вимоги) і вільно володіють українською і англійською мовами. Студент здобуватиме ґрунтовну освіту з обраного фаху, освоїть комп'ютерну систему, оволодіє принаймні ще однією іноземною мовою і дістане всебічну загальногуманітарну підготову. Термін навчання чотири роки, з правом захисту кандидатської дисертації. До викладання залучаться найбільш відомі вчені України, а також авторитетні професори з-за кордону.

У структурі університету діятимуть також дослідні підрозділи — Інститути західньоевропейських студій, слов'янознавства, Америки і Канади, сходознавства, африканських держав, Азії та Австралії.

До Ради Фундаторів університету можуть вступити Верховна Рада й уряд України, підприємства, установи, товариства, творчі спілки, релігійні товариства як з України так і з-за кордону. Вони забезпечуватимуть фінансову підтримку Академії. Науковою діяльністю професорів та викладачів керуватиме Вчена Рада. Навчання платне. Передбачені стипендії і ґренти.

Без сумніву, відновлення університету КМА, як незалежного навчального закладу, справа надто складна, проте воно диктується реальними потребами України, як самостійної держави. Дирекція відродження КМА, яку очолює д-р Вячеслав Брюховецький, видатний вчений-філолог, глибоко переконана в успішній реалізації свого пляну. Вона діє у тісному зв'язку з Академією Наук України, різними науковими об'єднаннями, університетами та інститутами України, як також вченими із-за кордону. Вона уже уклала угоду з Колюмбійським університетом в Ню Йорку про двосеместрове стажування восьми молодих викладачів, з метою вивчення системи викладання в ЗСА. З'ясовуються можливості укладання подібного роду угод з іншими університетами.

Десь наприкінці лютого наступного року, приїде до ЗСА і Канади д-р Вячеслав Брюховецький, щоб виступити перед українською громадою і перед зацікавленими американцями, котрі хотіли б допомогти молодому університетові. Було б вельми побажано щоб наші громадські установи, професійні товариства і взагалі патріотична громадськість виявили максимальне зацікавлення відродженням Києво-Могилянської Академії і зустріли д-ра Брюховецького масово і щедро. Університетові КМА судже но велику ролю у розбудові української держави.

Про приїзд д-ра Брюховецького буде вчасно повідомлено в пресі. Про додаткові інформації прохаємо звертатись до автора статті на його університетську адресу: Scott Hall, 236, Rutgers University, New Brunswick, N.J. 08903.

Про це і те

Про фасаду, демонстрації та інші цікаві впливи демократизації

Що не казати, а таки тепер в Україні можна часто завважити сильні впливи т. зв. демократії Заходу, що вдерлися в тамошнє життя і прибирають часом для нас дивовижні або смішні форми.

Ось недавно ми мали нагоду бути безпосереднім свідком та ще і перекладачем спору між австрійськими і українськими архітектами в справі фасади, значить зовнішнього вигляду будинку-готелю, що має постати спільними силами українсько-австрійськими в Західній Україні. Молоді австрійські архітекти запроєктували вигляд цього готелю на західньоевропейський лад, а може таки на австрійський, а українські плянувальники хотіли, щоб готель віддавав стиль Івано-Франківська, в якому він має стати. Дискусія над цією фасадою була гаряча та довготривала і наші земляки ніяк не хотіли погодитися на пропозиції австрійських колеґ. А ми, прислухуючися до цього спору — думали про те, що ніяк до такої дискусії не дійшло б перед двома роками, як і не був би можливий цілий їхній спільний проєкт.

Ця фасада стала для всіх темою жартів протягом кількаденних спільних поїздок і переговорів та вкінці долю її вирішено демократичним способом.

Не менше дивним було для нас переживання на площі Коломиї, коли ми разом із іншими мешканцями прислухувались до передаваної через голосники дискусії поміж головою Міської Ради Машталером і двома чи трьома жінками, які страйкували тому, що ресторан, в якому вони працювали тепер перетворився у приватний і перший його власник звільнив їх з роботи, а прийняв інших.

Чи уявляєте цю зовсім змінену ситуацію, яка там перед нашими не так очима, а вухами відбувалася? Голова Міської Ради боронив приватного власника, жінки атакували, а публіка спокійно прислухувалась.

Як популярними стали тепер в Україні різного роду страйки, хай буде доказом, що в часі нашого перебування в Коломиї, один із потягів на лінії Коломия-Львів мусів завернути з правильної дороги біля Ходорова і їхати через Стрий. Причиною такого зміненого напрямку було те, що на залізничих шинах поклалися прихильники Російської Православної Церкви, які хочуть здобути приміщення на Богослужби саме в Ходорові. Ось вам типовий для Заходу стиль демонстрації.

На жаль, із такими впливами Заходу приходять на нашу землю також не надто гарні та шляхетні прояви. До таких від'ємних можна напевно зарахувати щораз частіші крадіжки, жертвами, яких падуть найбільше гості з-поза океану. Хто із нас не чув веселої, але і сумної історії гості з Америки, яку на вулиці Львова піднесли два молодці вгору та стягнули з неї чобітки? Хто не знає безліч прикладів „пропавшого" баґажу десь звичайно в дорозі між Варшавою а Україною?

Демократизація слідна також в дискусіях і розмовах. Ми завважуємо як сміливо та відверто говорять наші земляки і які безконечні політичні дискусії ідуть тепер у телевізорі та на різних форумах. Це напевно наслідок цього, що довгими роками кожний боявся відкрити уста та сказати щось „непотрібного", за що могли його покарати.

От так свобода і демократія ідуть, взявшись за руки, а ми обсервуємо з цікавістю ці психологічні переміни, що їх тепер на кожному кроці переживають наші рідні та знайомі в Україні.

О-КА

М. Орест

Осіннє

Туман повив осики і клени;
Без ремства, тихо ронять лист вони.
І листя жовте і рум'яно-ржаве
У придорожні падає канви
І виповняє їх — і скажеш ти:
Потік чудний барвистої води,
Покірний осені, текти не може
І кам'яніє у холоднім ложі.
Мандрівок дух не віє від доріг
І в далині побляклий день застиг. —
І я, і ти стомились простувати,
Тож осінь нам наготувала шати,
Не стеле болю, стеле супокій —
І ляжем ми і заснемо у ній.

1927 або 1928.

Святослав Гординський

ПОЇЗДКА В УКРАЇНУ

V.

Дуже пам'ятною для мене була поїздка до княжого Звенигорода, у якому народився Ярослав Осмомисл. Старе місто було розкладене на невисокому узгір'ї серед моклавин і боліт. Зі старих будов немає й сліду. На терасі підвищення стоїть тепер дуже вдалий пам'ятник княжого міста: посередині два столи з накриттям і трьома дзвонами, а обабіч високі понад 4 м. вилиті з бетону фіґури співця з лірою, воїна зі щитом, жінки з дитиною і селянина-плугатаря. Знизу ця група на тлі неба дає справді монументальне враження, це твір львівського скульптора Богдана Романця. З першого погляду відразу видно, що це твір справді високого калібру, мало де я бачив композицію так досконало вписану у своє тло: безкрай неба, на якому різко зарисовуються героїчні постаті минулого, з виразним натяком, що вони — це ми, які сьогодні стоять перед подібними проблемами, що й вони, сучасники Осмомисла.

Старе замчище оточене сьогодні низкою будівель, це збірні школи, до яких автами довозять дітей із сіл. Учнів — до 2,000. Шкільні будинки назагал гарні, модерні, з легкими барокковими дахами, що надають їм українських рис. Як тепер, з державного національного погляду, поставлено там навчання, того ще не знаю. Оптично — скрізь Україна. В цьому будівельному комплексі збудовано теж і музей. Там знаходяться нечисленні металеві й керамічні об'єкти з княжих часів, є добра велика панорама, що зображує оборону Звенигорода від наїзників, а в [illegible] кімнаті стіни завішані почесними урядовими дипломами для колгоспників за перевиконання норми в доставі збіжжя. Всі, крім двох-трьох, російською мовою. Це є те збіжжя, яким колишня комуністична імперія годувала Гавану і Кабуль, забираючи його від селян за безцін і одночасно платячи американським фармерам-мільйонерам 50-крат вищу ціну в долярах за тонну пшениці. Ці експонати музею слід буде зберегти, як історичні документи однієї колоніяльної доби України.

З усіх тих поїздок на провінцію важливими для мене були й відвідини Олеська. Перша згадка про нього є з 1327 року, як уже розбудованої твердині. Зі своїми два і пів метрами грубими мурами і 10 метрів високими стінами, замок був тоді справді сильною фортецею. 1432 року замок захопив польський король Ягайло, 1648 року його здобули козаки, а пізніше створив у ньому свою резиденцію король Ян Собєський. Згодом його закупив волинський воєвода Жевуський, син якого Северин викликав для прикраси замку французьких архітектів. У добу розвитку артилерії замок занепав і став руїною. Відновлено його щойно в останніх десятиріччях заходами Львівської Картинної ґалерії, яка у Львові не мала досить місця для збереження і показу своєї багатої старовини. Тепер у замку розміщено низку великоформатних ікон з XVI — XVII сторіччя, портретів з XVII — XVII ст. роботи українських і чужих майстрів, скульптуру, меблі і декор тих часів. Разом це творить цінний мистецький ансамбль ренесансової і барокової доби, з такими унікальними творами, як монументальна картина „Бій під Віднем 1683 р." Мартіна Альтамонте. Цілий музей має свою не лише мистецьку, а й історичну вартість, цю останню навіть куди більшу.

Проте в Олеську є ще інші мистецькі цінності. У підніжжі замка на стрімкому пагорбі, зараз через дорогу знаходиться монументальний розмірами колишній польський манастир з масою кімнат і заль. Тут зібрано твори з різних епох, які ще вимагають опрацювання й каталогізації. Самої дерев'яної скульптури є там понад 2,000, це переважно статуї з давніх польських костьолів, які комуністичний режим повикидав просто на двір і які селяни почали розтягати на опал. Це твори різної, і ремісницької і мистецької роботи, між якими є цінні своєю драматичною експресією скульптури львівського ґросмайстра Йогана Пінзеля, творця кам'яних скульптур на фасаді собору св. Юра. Тут же знаходяться майстерні для реставрації старих творів мистецтва, з яких чимало згодом перейде до музеїв.

Після моїх роз'їздів на провінцію, я міг зосередити свою увагу на львівський мистецьких установах. Насамперед я повернувся до Національного музею якраз тоді, коли я був там потрібний. У ньому відкривалася виставка Миколи Бутовича, передусім його знаменитої книжкової графіки. Були теж деякі його малюнки, зокрема Тетяна, дружина покійного, прислала музеєві серію гумористичних ілюстрацій на теми народних приповідок, виконаних ґвашем. На те, щоб показати добу й оточення мистця, додано цілу стіну праць тогочасних графіків Львова — Василя Крижанівського, П. Ковжуна і моїх. Тому, що мало хто знав щось про мистця, мені припало дати відповідь про нього і його мистецтво, про студії в Академії графіки в Ляйпціґу, де він своїми роботами здобув майже половину всіх конкурсових нагород академії, про його студії і виставки в Парижі, Празі, Юґославії, про участь у виставках АНУМ тощо. Розповів теж про виїзд зі Львова 1944 року на Захід, спершу на Лемківщину, а звідти до Відня і далі на Захід. Виставка Бутовича була на часі, тепер-бо у Львові існує велике зацікавлення мистецтвом довоєнної доби, творці якого культивували різні модерністичні стилі Заходу в українському перетворенні.

Сам Національний музей перейшов в останніх роках чимало змін.

Продовження буде.

В СУБОТУ, 2-ГО ЛИСТОПАДА, в Баку організація „Друзі Америки" провели біля іранської амбасади акцію протесту проти зовнішньої політики Ірану, яка, на думку членів цієї організації, „перешкоджає досягненню миру на Близькому Сході", а також проти політики керівництва Азербайджану, яке „догоджає Тегранові і не вживає належних заходів проти імпорту ісламської революції і ісламського фундаменталізму в республіку".

У ВІВТОРОК, 5-ГО ЛИСТОПАДА, приступив до виконання обов'язків новий прем'єр-міністер Японії Кііті Міядзава. Політичні оглядачі відзначають, що він буде домагатися посилення ролі Японії в міжнародній політиці.

„Чому..."

(Закінчення зі стор. 1)

так і на воді. У нас високий науковий потенціял, але ще не розроблені як слід програми і методики сучасних екологічних досліджень", — стверджує наш гість.

Шукаючи розв'язки, питаю: „Тоді, як ви це думаєте робити?"

З великим пожвавленням д-р К. Дудчак починає пояснювати: — „Саме я й приїхав до Америки з цією метою, щоб вивчити сучасні методики і програми екологічних досліджень, якими користуються ваші тутешні фахівці. Приїхав, щоб познайомитись із сучасними засобами дослідів і аналізи — у нас цих модерних засобів зовсім немає. У цьому і біда: екологічна ситуація в Україні критична, вона, можна б сказати, на березі провалля".

„Чи у зв'язку із цією загрозливою ситуацією у вас склався якийсь конкретний плян — у напрямі очищення українських земель?"

„Ця ж справа, справа спасіння генофонду, зарисовується доволі чітко. Бож справа у нас така критична, що може прийти до знищення українського народу. Тоді чому не кричати, не горлати на весь світ і не благати — коли загибає наш народ? Нам треба якнайшвидше, одним сильним голосом подати цю ситуацію до відома. Із своїм приїздом до Америки я покладаю велику надію на підтримку в цій справі. Мрію про те, щоб знайти тут спонсорів, які допомогли б мені у придбанні засобів для аналізів. Я радий би спільному американсько-українському підприємству, яке займалося б як дослідженням, так експертною аналізою нових проєктів. Особливо, щоб очистити наші землі, зокрема Київщину, Житомирщину і Дніпропетровське. У ЗСА буду перебувати ще місяць. Якщо б хтось зацікавився питаннями порушеними у нашій розмові, якщо б у когось були якісь цікаві нові думки чи проєкти, засоби чи бажання допомогти в будь-який спосіб у цій важливій справі, будь ласка, каже д-р К.Дудчак, телефонуйте на моє число (212) 673-8718".

„Чи у вас, докторе, створився вже якийсь конкретний плян під основу цієї екологічної акції в напрямі очищення навколишнього оточення".

„Так. Я маю вже узгодження зустрітись з головою Товариства Українських Інженерів Америки — Юрієм Гончаренком. Думаю, що він мене познайомить із спеціялістами у цьому питанні і тоді разом із українською спільнотою, людьми доброї волі — зможемо верстати шлях у напрямі оздоровлення української землі".

„Очевидно, що до цієї загрозливої екологічної ситуації у колосальній мірі причинилася катастрофа у Чорнобилі і її наслідки".

„Чи Чорнобиль — оця трагедія не відкрила тепер глибше дна цього пекельного лиха, не збільшила загрози загибання і винищування України, її природи, її народу?"

„Ясно, що Чорнобиль присунув ближче лихо, що хемічною отрутою розповсюдився по українській землі. У нас немає ґрунтовної аналізи, щоб зобразити правдиву ситуацію, немає методики високого рівня, а лиш стара технологія, застарілі засоби. Якщо б ми могли створити в Україні одну велику ляборaторію із модерними засобами. Якщо б... Тоді могли б наш досвід, наше знання розповсюдити на Захід, на Европу. Якщо б у нас створилась фінансова база, наші досліди, наші надбання у цьому напрямі могли б стати бизнесовим підложжям і могли б попровадити бизнесовими дорогами, що створило б наше фінансове джерело у розвитку дальших досліджувань".

„Гадаю, — продовжує д-р К. Дудчак, — що підставою допомоги нашому існуванню є, щоб у діяспори проявилось бажання збагнути наші думки, наші проблеми, щоб спільно їх розпрацьовувати. Це було б багато. Це був би добрий початок".

Рацію має наш киянин, — сильніше зацікавлення нашої спільноти поза океаном екологічними проблемами України, її відгук — приїздом тутешніх професійних осіб на Україну, щоб принести розв'язку екологічному питанню, а то врешті й фінансова допомога принесуть Україні її відродження, врятують її існування, її життя.

Нещодавно (26-го вересня 1991 року) „Свобода" опублікувала статтю „Книжки найцінніший дар для України", де ми розповіли про діяльність українсько-американського фонду „Сейбр-Світло" у Львові. Його створення дало можливість спровадити на Україну 60 тисяч англомовних та українознавчих книжок. За півроку свого існування фонд розповсюдив книжки до 10 областей України, а також до Українського Культурного центру Іркутську. Продовжуючи цю тему, хочеться розповісти, який відгук дістала ця публікація.

Живий відгук

(Зліва:) Євгенія Гіщинська, Ольга Дем'янчук, Іванна Шкарупа, Степан Гіщинський і Ярослав Сидір в домівці СУА, Парма, Огайо, сортують книжки перед відсилкою до складу в Бріджпорті.

Приємно повідомити, що Анна і Роман Чорнобілі з Рочестеру пожертвували на розширення програми постачання книжок в Україну 5.000 долярів. Родина Чорнобілів приїхали до Америки в 1949 році, заробляли собі на життя тяжкою фізичною працею. Зуміли стати на ноги, виховали і вивчили двох синів. Зараз у них вже п'ять внуків. Пані Анна є активною в роботі Рочестерського відділу СУА, а пан Роман бере участь в місцевих українських організаціях. Всі ці роки родина Чорнобілів ділом і коштами допомагали становленню українських інституцій в Америці, а також при кожній можливості допомагали родині в Україні. Вони жертвували поважні суми на створення Катедр Українознавства Гарвардського університету, на Український музей в Ню Йорку, на Фонд допомоги Руху. Багато років ця родина мала своїх стипендистів серед українців Бразилії. Нова пожертва Чорнобілів є ще одним свідченням високої громадянської постави, турботи про стан освіти, науки в Україні, про становлення незалежної української держави. Більше б нам таких людей, які не словом, а ділом творять краще майбутнє нашого краю.

На щастя, людей, які вболівають за долю України в час її великого протистояння, немало. Мені довелося розповідати про діяльність фонду „Сейб-Світло" на міжокружній конференції Союзу Українок Америки 29-го вересня в Баффало. Тут зібралися союзянки 10 Відділів з Округ Північного Ню Йорку і Огайо. Раділа душа, як живо відгукнулася аудиторія на доповідь, як по-діловому пройшло обговорення питань співпраці, які конкретні завдання було поставлено. І віриться, що ці завдання будуть реалізуватися, коли за справу беруться такі жінки, як Дарія Городинська і Іванна Шкарупа з Клівленду, Галя Мартинюк з Акрону, Марія Крамарчук і Ірена Руснак з Рочестеру, Таня Сілецька з Льорейну, Орися Дейл з Керстону, Дозя Крислата з Ірі, на якій рівень ставлять цю справу голова Союзу Українок Америки Марія Савчак та заступник голови з питань культури Лідія Гладка, і з якою посвятою працює над формуванням вантажів на Україну член головної управи СУА Лідія Білоус і її помічники з Бріджпортської парафії.

З багатьма учасниками конференції я познайомилася ще на останній конвенції СУА, де переконалася, як багато роблять українки Америки для виховання молоді, збереження культури, самої нашої ідентичности. Приємно було познайомитися і з багатьма іншими активними союзянками та організаторками конференції Іреною Дорощак, Ольгою Лавні, з диктором української радіопрограми в Баффало Іреною Лаврінською.

Особливу несподіванку принесла зустріч з Клівлендською громадою. Люди заздалегідь приготувалися і приходили відразу з книжками, серед яких були дуже цінні видання Це була по-справжньому акція високої доброчинності. Михайло Світлик подарував Сарсельську енциклопедію українознавства і енциклопедію Брітаніку. Він започаткував цілу низку цінних дарів. Анна і Ярослав Кравчуки подарували такі ж енциклопедії, Іванна і Адам Вовки також енциклопедію українознавства, Марта і Ярослав Сидори — енциклопедію Америки, Розалія і Григорій Воловки — молодіжну енциклопедію Брітаніку, Ірена Милян — юридичну енциклопедію в 84 томах, Володимир Смігуровський — бібліотеку дивізійної і дитячої літератури, Ірена Кашубинська — бібліотеку кулінарної літератури і багато інших видань. Василь Сміляк подарував українську комп'ютерну програму для видавничої справи. Жертвують люди також кошти на пересилку книжок до Бріджпорту і далі в Україну. Відділи СУА сусідніх міст, таких як Акрон, Льорейн, Ірі також зібрали книжки і кошти в своїх громадах. Робота в громаді Огайо і далі продовжується. Більшій поінформованості про діяльність фонду „Сейбр-Світло" буде сприяти і інтерв'ю, яке провів диктор української програми Клівленду Степан Зорій.

Союзянки вже склали докладні списки книжок, запакували і відправили до Бріджпорту.

Ми глибоко вдячні за такі вагомі внески в справу відродження історичної правди і національної свідомости в Україні. Завданням Координаційної ради фонду „Сейбр-Світло" у Львові буде якнайефективніше розподілити одержані книжки між бібліотеками України, а дитячі — між школами та дитячими садочками. Це дуже непросте завдання, якщо взяти під увагу велике запотребування в Україні на книжки, які несуть правдиву інформацію про нашу історію, літературу, про долі наших людей, її героїв і видатних діячів. А якщо додати, що навіть найбільші бібліотеки не мають енциклопедій українознавства, сучасних західних енциклопедій, то можна зрозуміти, яке велике значення мають для наших фахівців і студентів пожертви таких цінних видань. Україна не має валюти на закупівлю літератури, тому дуже важливо, що фонд „Сейбр-Світло" постачає також англомовні книжки з найбільш актуальних галузей знань. Звичайно, відразу всіх забезпечити неможливо, але започаткована справа має надзвичайну вагу, яка служить запорукою піднесення рівня знань, таких необхідних тепер в Україні. Наступний, четвертий, 20-тонний транспорт, з початком листопада буде відправлений до Львова. Надходять книжки і для наступних вантажів, але питання дальшого постачання книжок в Україну буде залежати від того, чи зберемо ми необхідні для цього кошти. Тому ми ще раз звертаємося до української громади ЗСА і Канади з проханням підтримати Українську програму фундації „Сейбр", як цінними українськими виданнями, так і фінансово. Пожертви, які можна відтягати від податків, просимо надсилати на адресу фундації „Сейбр" з вказівкою „Українська програма". PO Vox 483, Somerville, MA 02144, phone (617) 868-35-10

Ольга Ісаєвич

Рочестерська...

(Закінчення зі стор. 1)

увагу закінчив своє слово.

Голова Округи подякував за так змістовну доповідь і повідомив, що треба оформити комітет для відзначення 100-літнього ювілею УНСоюзу та відкрив загальну дискусію.

В речевій дискусії забирали слово слідуючі особи: С. Лаба, М. Лилак, О. Джус, О. Скібіцький. Дискутанти ставили питання відносно молоді, її відношення до Союзу. Були запити про спонзорство мистецьких груп з України, про грамоти, труднощі в організуванні членів і про союзову пресу.

На ті всі питання В. Корчинський речево всім відповів, при цьому ще додав, що до Союзу надходить маса просьб з України і що є старання по змозі ці просьби задовільняти. Голова додав, що до чотирьох років УНСоюз зобов'язався зібрати один мільйон долярів на допомогу Україні. Прийнято запрошення на 40-літній ювілей місцевого Осередку СУМА.

Предсідник подякував за участь у зборах і попросив присутніх на перекуску, під час якої ще велись дискусії про різні союзові справи.

В загальному збори відбулися в діловій і товариській атмосфері.

ПОДЯКА

МАРІЯ СТЕФАНІВ з мужем СТАХОМ та дітьми РОМАНОМ КРИЦАКОМ з родиною і ЛЕСЕЮ ДІМАДЖІО з родиною дякує всім тим, котрі зложили співчуття в день похорону

СИНА і БРАТА

бл. п.

ІГОРЯ КРИЦАКА

який відійшов у вічність 26-го червня 1991 р..

Особлива подяка належиться о. Франкові Шадякові з парафії св. Івана Хрестителя та о. Кирилові Анджелові з Ню Бритон, Конн. Дякуємо всій ближчій та дальшій родині та всім знайомим покійного і родині, котрі прибули на Панахиду і на похорон. Дякуємо за вислови співчуття та Богослуження за спокій душі покійного, та всім жертводавцям на фонд будови табору ім. покійного на оселі СУМ.

В ПАМ'ЯТЬ бл. п. ІГОРЯ КРИЦАКА на фонд будови табору на оселі СУМ в Елленвіл, Н. Й.

101 дол. — Стах і Марія Стефанів;
по 100 дол. — Родина Р. Крицак, Mr. and Mrs. DiMaggio Jr., **Роман і Ганя Мигаль і родина, Володимир і Ірина Когут, СУМ Ірвінґтон, Н. Дж., Український Народний Дім (Ірвінґтон, Н. Дж.);**
70 дол. — Родина Чубан;
по 50 дол. — Олег і Соня Луків, Family Senior and T. Stefanow, **Т. Ярій, Никола Денько, родина Островка, Ф. і Ф. Клішевич, Олег і Рома Миськів;**
40 дол. — Б. Клишевич;
35 дол. — Ігор Стефанів;
по 30 дол. — Родина Найдужак, родина О. Кенеді, Анна Стефанів, Терещук, Йосиф і Марія Сорока, Олег і Гануся Лазірко;
по 25 дол. — Марійка й Орест Куцина, Роман і Ганя Дашавець, П. і І. Кобилецький, Юрій Торбич;
по 20 дол. — Володимир Кульматиський, Михайло Заверуха, Маріян і Анна Кормило, Мирон і Христина Биц, Григорій Шпигульський, Теодор Чіх, Гілярій Мацюк (Торонто), родина Найдушак, Петро Плісак, Люба й Осип Садницькі, родина Крути, Анна і Йосиф Кріса, Йосиф Кріса мол., Н. Керда, І. і Н. Басняк, Стефан Віхарик, Курнявка, Бланч Клучевич, Орест Ткач, Богдан Шуравський, Стефан Шуравський, Стефан і Таня Нагорняк, Ірина і Володимир Марущак, Василь і Дарія Цинайко, Михайло Бабівський, Микола Козюпа;
по 10 дол. — Іван і Анна Кобасовські, Юрій Гординський, Іван і Анна Ґенсьор, Марія Тіскі, Анна Козак, Михайло і Софія Когут (Ню Йорк), Роман Кіфяк, Марійка Пенджала, Катя Пенджала, Анеля Мигаль, Теодор Марущак, Михайло Іваночко, Антін і Анна Кравець, Андрій Рубальський, Теодор Цар, Володимир і Христина Кіра, Роман Бойко, Мирослав і Антонія Каліняк, Юрко Іванків, Славка Ґудзій, Володимир Рудзінський, Л. Рудзінський, Стефан Береза, Михайло й Ірка Ґудзій, родина Солобцюк, Н. Банасевич;
8 дол. — Стефанія Іваночко;
по 5 дол. — Бронка Гавіщак, Ірвінґ Родріґус, Софія Фіцула;
1 дол. — Садра Коброн.

На численні запити подаємо до відома, що датки з приводу відходу Начального Пластуна — сл. п. д-ра Юрія Старосольського
на Пласт в Україні можна висилати на адресу
пл. сен. Юрія Слюсарчука:
Dr. George Slusarchuk, 53 Bayberry Drive, Monroe, N.Y. 10950

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
незабутнього
МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

бл. п. д-ра мед.

ЯРОСЛАВА МИНДЮКА

будуть відслужені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в п'ятницю, 15-го листопада 1991 року ранком
в храмі св. Юра у Львові;
в соборі св. Софії в Римі;
в каплиці оо. Студитів в Кастельґандольфо;
в каплиці Українського Католицького Університету в Лондоні;
в церкві свв. Петра і Павла в Мельборні, Австралія;
в церкві св. о. Миколая в Торонто, Канада;
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

Про молитви за спокій душі покійного просять:

дружина — ДАРІЯ
донька — ХРИСТЯ з мужем ТАРАСОМ і синами
та вся родина в ЗСА, Канаді й Україні

У П'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашої найдорожчої і незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУСІ

бл. п.

Марії Твердовської

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 17-го листопада 1991 року о год. 11-ій перед полуднем у Свято-Троїцькій Катедрі Української Автокефальної Православної Церкви
при 359 Broom вул. в Ню Йорку

Про участь і молитви просять:

муж — МИКОЛА
з дітьми і внуками

Ділимося сумною вісткою, що в середу, 6-го листопада 1991 р. відійшов у вічність

бл. п.

ІВАН МИХАЙЛОВИЧ РУЧКА

нар. 8-го лютого 1908 р. в Запоріжжі.

ПАНАХИДА — п'ятниця, 8-го листопада 1991 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в суботу, 9-го листопада 1991 р. з української православної церкви Всіх Святих, 106-108 East 11th Street, **Ню Йорку, Н. Й., а опісля на український католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.**

Залишені в смутку:

дружина — ПАРАСКЕВІЯ
сини —
АЛЕКСАНДЕР з родиною
ВАСИЛЬ з родиною
доні —
ЛЕСЯ з родиною
ВАЛЕНТИНА

З великим смутком повідомляємо родину, приятелів, знайомих, що в неділю, 3-го листопада 1991 р. відійшов у вічність

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДО, БРАТ, СТРИЙКО, ШВАҐЕР і КУЗИН

колишній член клюбу наколесників С. Т. „Україна" у Львові

бл. п.

ІВАН БАБІЙ

нар. 12-го листопада 1913 р. в Підсадках, Україна.

ПОХОРОН відбувся 8-го листопада 1991 р. з української католицької церкви свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл. на цвинтар св. Миколая.

Горем прибиті:

дружина — ОСИПА
син — ЗЕНОН з дружиною ЛЯЛЕЮ
син — РОМАН з дружиною ДЖІЛ з дітьми МИКОЛОЮ, СТЕФЦЕЮ і ХРИСТИНКОЮ
сестра — з родиною в Україні
кузинка — з родиною в Америці
свати —
АННА і ГРИГОРІЙ КУЧМИ
ЮРІЙ і АЛІЦІЯ ГАРТМАНИ

НАТО...

(Закінчення зі стор. 1)

цю оборонну організацію перетворити на політичну силу.

Згадана рада мала б відбути своє перше засідання на міністерському рівні 20-го грудня в Брюсселі. Міністри матимуть уповноваження своїх урядів дискутувати проблеми реґіональної безпеки, включно до можливих конфліктів у Східній Европі і Совєтському Союзі. Очевидно, збросеневі справи, особливо атомове озброєння, мусить бути вирішене шляхом договорів і домовленостей між поодинокими державами, На цій же конференції НАТО буде застановлятися над зменшенням війська і зброї та створенням спеціяльних частин швидкої акції.

Говорячи практичною мовою, рішення про зменшення війська і зброї вже було зроблене в головній квартирі НАТО і в поодиноких столицях членських держав. ЗСА значно зменшать свій військовий контингент в Европі і обмежать до 700, з усіх 3,600 атомових боєголовок, якими були випосажені військові частини НАТО.

Тяжчими проблемами будуть справи політичні. НАТО мусить прийняти постанову, що з упадком комунізму змінилась політична ситуація, у якій немає вже більше загрози несподіваного нападу. Деякі політичні аналітики не погоджуються з таким розумуванням, бо московська імперія все ще існує, атомова і звичайна зброя захована за Урал, в СССР не відбулись загальні всенародні демократичні вибори, а колишня Комуністична партія, яка тепер переформовується, може у сприятливій для неї ситуації, становити поважну загрозу.

Совєтські пропаґандисти, наприклад, заступник міністра закордонних справ Юрій Дєрябін, який недавно відвідував НАТО в Брюсселі, почав називати Західню Европу „партнером СССР", хоч ще недавно на цю Европу були наставлені совєтські атомові ракети. Західні політики і аналітики перестерігають стратегів НАТО перед такими „партнерами".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 15-го ЛИСТОПАДА 1991 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти участь. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рекор., секр.